

Waar haalt een veiligheidscoördinator de mosterd vandaan?

Onze redactie krijgt geregeld vragen voorgeschoteld waar we zelf niet meteen het gepaste antwoord op kennen. Dan kloppen we meestal aan bij een specialist ter zake om geen verkeerde informatie te verstrekken, maar in het geval van de taken en verantwoordelijkheden van veiligheidscoördinatoren blijkt er niet meteen een pasklaar antwoord te formuleren te zijn, de wetgeving is nl. nogal vaag. Waar ligt de verantwoordelijkheid van een veiligheidscoördinator? Kan hij in het geval van een gebeurlijk ongeval verantwoordelijk worden gesteld of blijft die verantwoordelijkheid bij de architect/aannemer/bouwheer? En waar haalt hij zijn kennis en wetenschap vandaan? We trokken met onze vragenlijst naar mevr. Freya Michiels die als veiligheidscoördinator haar sporen al ruimschoots heeft verdiend.

We werden gebeld door een veiligheidscoördinator die op een project veiligheidsvoorzieningen moest aanbevelen maar toegaf dat hij eigenlijk niet exact wist welke systemen hij moest gebruiken. Hij stelde zich ook luidop de vraag wat de gevolgen zouden kunnen zijn indien hij verkeerde beslissingen zou nemen en er daardoor eventueel een ongeval zou plaatsvinden.

Geen exacte wetenschap

“Wel, merkwaardig genoeg is dat allemaal niet zo duidelijk afgebakend en vastgelegd als men wel zou denken of hopen.”, geeft Freya Michiels toe. “Het Koninklijk Besluit over het ontwerp van gebouwen stelt dat de nodige voorzieningen getroffen moeten worden om een veilig onderhoud toe te laten, maar veel meer in detail wordt er niet gegaan. Er worden daarom geregeld opleidingen georganiseerd waar veiligheidsspecialisten zich kunnen bijscholen, maar het voornaamste probleem is dat velen zich niet bewust zijn van de bestaande risico's. Zo kan je theoretisch gezien aan de regels voldoen door op een plat dak van bijv. 20 x 10 m in het midden een veiligheidsanker te plaatsen, maar wanneer iemand zich daaraan vastmaakt en toch een val maakt, kan hij of zij door de slingerbeweging tijdens de val toch in levensgevaarlijke omstandigheden terecht komen. In feite zou in dit specifieke voorbeeld dus een levenslijn rondom rond het dak moeten worden voorzien.

Freya Michiels stelt dat het de verantwoordelijkheid is van de veiligheidscoördinator om de bouwheer en bouwdirectie belast met het ontwerp - zijnde de architect - hierin correct advies te verstrekken. Bureau Bouwtechniek is van mening dat zij als veiligheidscoördinator dan ook over de nodige kennis ter zake moeten beschikken...

“Heel wat coördinatoren melden wel dat er een “valbeveiliging” moet staan, maar daar blijft het dan ook bij. Dit kan volgens ons dus niet. Een stabiliteitsingenieur gaat toch ook niet zeggen: er moet voldoende wapening in het beton zitten opdat het gebouw niet instort!? Zo wordt er bijvoorbeeld in de handleidingen van fabrikanten voorgeschreven dat er om

de 12 meter een steun kan worden voorzien. Hoe minder steunen, hoe goedkoper natuurlijk. Maar met een daklengte van 20 meter betekent dat dus maar één enkele tussensteun. Maar wat met een val bij dergelijke tussenafstanden? De doorbuiging van de lijn kan dermate groot zijn dat de arbeider die eraan vasthangt dermate diep valt, dat hij bij wijze van spreken evenzeer beter niet vastgemaakt had kunnen zijn. Een beetje kort door de bocht gedacht, maar veiligheid moet veiligheid zijn of er is er geen! Kortom, het komt erop aan dat men goed weet waarmee men bezig is, al is het aantal normen en regels waarop men kan terugvallen eerder beperkt. Het voornaamste houvast is nog steeds de norm EN 795-versie 2012. Maar weten de meeste aannemers en veiligheidscoördinatoren eigenlijk dat deze norm enkel de val voor één persoon beschrijft en dat men bij het ontwerp ook naar andere normen dient te refereren?”

Geharmoniseerde norm voor valbescherming EN 795

Begin dit jaar heeft de Europese Commissie de norm EN 795:2012 'Personal fall protection equipment – Anchor devices' als geharmoniseerde norm gepubliceerd in het Official Journal. Deze harmonisatie betekent dat de norm officieel in overeenstemming is met de Europese Richtlijn voor persoonlijke beschermingsmiddelen (89/686/EEG).

Deze richtlijn geldt niet voor alle typen verankeringsvoorzieningen. De EC heeft een 'warning' gepubliceerd. Deze waarschuwing geeft aan dat type A, C, en D geen persoonlijke beschermingsmiddelen zijn en hiermee ook niet onder de richtlijn vallen. Slechts twee van de vijf types verankerings worden dus beschouwd als PBM's:

- type B: verankeringsvoorzieningen met een of meer vaste verankeringspunten waarvoor geen structurele verankerungen of bevestigingselementen nodig zijn om ze aan de structuur vast te maken (een type gelijkend op een hijsband);
- type E: verankeringsvoorzieningen voor gebruik op horizontale oppervlakken waarbij de werking uitsluitend gebaseerd is op de massa en de wrijving tussen de verankeringsvoorziening zelf en het oppervlak (doodgewichtankers).

Dat betekent dat deze twee types B en E verankeringsvoorzieningen CE-markering moeten dragen. Producten die tot de drie typen A, C en D behoren mogen niet met CE-markering volgens de PBM-richtlijn op de markt worden gebracht.

En de verantwoordelijkheid?

"Een veiligheidscoördinator en iedereen die met veiligheid bezig is kan – en moet in principe volgens het KB - daarvoor ook de nodige opleidingen volgen, zoals bijvoorbeeld bij Cresept in Drogenbos.", legt mevr. Michiels uit. (oa. Cresept verzorgt opleidingen voor preventieadviseurs, coördinatoren, vertrouwenspersonen, maar ook alle bijscholingen en bijkomende meer gespecialiseerde opleidingen, zoals o.a. opleidingen voor hulpverleners (EHBO), correct heffen en tillen, drug- en alcoholbeleid, psychosociaal welzijn, opleidingen op maat of in het bedrijf zelf.)

"De veiligheidscoördinator moet de nodige certificaten opvragen van de plaatser, de plaatser moet de ondergrond controleren en de situatie en risico's zo goed mogelijk inschatten. Maar als het desondanks toch misloopt en er gebeurt toch een ongeval, dan zullen de advocaten moeten uitmaken wie de verantwoordelijkheid draagt. De opdracht van een veiligheidscoördinator is welomschreven en blijft beperkt. De eindverantwoordelijkheid blijft bij aannemer en/of bouwheer liggen. Het is dan ook een bijzonder belangrijke taak van de veiligheidscoördinator om deze vooral goed op hun verantwoordelijkheden te wijzen! Indien een veiligheidscoördinator in zeldzame gevallen dan toch aansprakelijk wordt gesteld, dan kan hij gebruik maken van zijn beroepsaansprakelijkheidsverzekering.

Indien je zelf als bouwheer meent dat je veiligheidscoördinator zijn taak onvoldoende uitvoert, dan kan je best contact opnemen met het NAVB, het paritair preventie-organisme van de bouw (tel. 02/552.05.00). Wettelijk gezien dient de bouwheer de veiligheidscoördinator namelijk te controleren.

Opdracht van de veiligheidscoördinator

Hoe kunnen we de taken van een veiligheidscoördinator dan best samenvatten? Hij doet dienst als ontwerper van het veiligheids- en gezondheidsplan en samensteller van het postinterventiedossier, adviseur voor de toepassing van de preventiemaatregelen en raadgever van de bouwheer maar heeft geen politionele bevoegdheid. De opdrachtgever moet hem voldoende middelen ter beschikking stellen om zijn opdracht uit te voeren.

"De opdracht van een veiligheidscoördinator bestaat in het beoordelen van risico's, een werkplanning analyseren, en vnl. kijken naar de interactie tussen de verschillende actoren op de werf, uiteraard gaat hij veiligheidsconflicten trachten te beheersen en een werf visueel controleren, dit laatste is het gevolg van de deontologie van elkeen die met veiligheid bezig is. Hij moet toezien op de coördinatie inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerking van het ontwerp en tijdens de verwezenlijking ervan. Hij moet de aandacht vestigen op de veiligheidsproblemen die zich voordoen en vervolgens de nodige aanbevelingen doen, overtreders waarschuwen en op de hoogte brengen van gebreken. Indien hier geen gevolg aan wordt gegeven kan hij de gevaren ook meedelen aan de ambtenaar van de technische arbeidsinspectie en de werf zo nodig laten stilleggen tot de onveilige werksituatie werd opgelost."

Dit laatste na consultatie van de bouwheer, want op de letter genomen, dient de veiligheidscoördinator zich enkel tot de bouwheer te richten, met wie hij een contract heeft. Persoonlijk vindt Freya Michiels dit dom, want als er zich plots een gevaarlijke situatie voordoet, moet de koe bij de horens worden gevat en mag er geen kostbare tijd verloren gaan.

"Een perfecte veiligheidscoördinator zou alles wat op een werf gaat gebeuren planmatig moeten coördineren en voorkomen, doch dit is een utopie in onze moderne bouwwereld.", besluit mevr. Michiels. "Maar laat ons dan gewoon samenwerken en zorgen dat de werf er veilig bijligt. Veiligheid en kwaliteit gaan namelijk nog steeds samen.

Ing. Freya Michiels is één van de leidende figuren van 'Bureau Bouwtechniek', een gerenommeerd Antwerps studiebureau dat, naast de architecturale begeleiding van projecten van bij het eerste schetsontwerp tot aan de nazorg, instaat voor studie en advies op het vlak van bouwtechniek, technische installaties in gebouwen en veiligheid op de bouwplaats. Naast haar werk als veiligheidscoördinator wordt ze algemeen aanzien als een autoriteit op het vlak van parkeerdekken.